

FÖRMÄTEN, förmät'n, a. 2. neutr. — *et.* Obetänksamt djerf; som inlåter sig i företag, utan att rätt uppskatta (mäta) mättet af sina krafter. Brukas mindre om personer, än om handlingar o. s. v., mest i neutrum med verbet *Vara*. *Jag hyser icke så f-tna tankar. Det vore f-tet af mig, att vilja . . .* — *Syn.* Öfverdådig, Oförs-känd, Djerf.

FÖRMÄTENHET, f. 3. Egenskapen att vara förmäten. *Hvilken f. af honom, att vilja våga något sådant!* — *Syn.* Öfverdåd, Oförskändhet, Djerfhet.

FÖRMÄTET, adv. På ett sätt, som vittnar om förmätenhet. *Gå f. till våga.*

FÖRMÖGEN, förmög'n, a. 2. neutr. — *et.* (af *Förmå*) 1) Som har förmåga, är i stånd. *Icke f. att röra sig.* I denna bem. mindre brukligt. — 2) Som har förmögenhet (bem. 2). *En f. man.* — *Syn.* Se *Rik*.

FÖRMÖGENHET, f. 3. 1) Förmåga. Nyttjas mest i plur., i bem. af: Goda egenskaper, hvar-med en menniska af naturen blifvit utrustad. *Kroppens och själens f-er. Man bör uppodla sina naturliga f-er.* — Bildar sammansättnin-garna: Kropps-, Själs-, Sinnesförmögenheter. — *Syn.* (för plur.) Gåfvor, Naturgåfvor, Naturanlag. — 1) a) Hela massan af de ägodelar, som tillhö-ra en person, eller ett samhälle, med afseende på dess penningvärde. *Stor, ringa f. Han är utan all f. Åga en f. af 20,000 r:dr.* — Har sammansättningen: Nationalförmögenhet. — *Syn.* Egendom. — b) Den en person tillhöriga egen-dom, när den är så stor, att man kan tillbringa ett sorgfritt, bekvämt och njutningsrikt lif. *En man af f. Det är en god sak att åga f.* — *Syn.* Se *Rikedom*.

FÖRMÖGENHETSSTRAFF, n. 3. Sådant slags straff, då förbrytaren dömes att böta någon del af sin förmögenhet.

FÖRMÖRKA, förmörkka, v. a. 1. Göra mörk, dunkel. *Töcken f. luften. Tjoeka moln f-de solen, undanskynde den.* Brukas äfv. stundom i figurlig bem., t. ex.: *Denna sorgliga påminnelse f-de hans ansigte, gaf det ett sorget uttryck.* — *Syn.* Fördunkla. — *F-s*, v. d. 1) Blifva mörk (både egentl. o. fig.). — 2) (astr.) *Solen f-s*, säges, då månen kommer emellan solen och jor-den, och mer eller mindre bortskygger den för-ra för den sednare.

FÖRMÖRKANDE, n. 4. Verkningen, hvarige-nom något förmörkas.

FÖRMÖRKELSE, f. 3. 1) Se *Förmörkande*. Brukas isynnerhet om solen och månen. Bildar sammansättningarna *Sol- och Månförmörkelse*. — 2) Det mörker, som uppkommer, då något för-mörkas.

FÖRN, bestämda formen af *För*, m.

FÖRNAGLA, förnågl, v. a. 1. *F. en kanon*, slå en spik i fånghålet på densamma, för att göra den onyttig för fienden, när man vid återtag ej kan taga den med sig.

FÖRNAGLANDE, n. 4. Handlingen, då en kanon förnaglas.

FÖRNAGLING, f. 2. 1) Se *Förnaglande*. — 2) En spik, inslagen i fånghålet på en kanon. *Taga f-en ur en kanon.*

FÖRNAMN, förnåmn, n. 3. 1) (hos de gamla Romarne) Namn på en person, hvilket föregick släktnamnet och tjente att utmärka honom ifrån andra personer af samma familj. Prænomer. — 2) Se *Dopnamn*.

FÖRNEDRA, förnëdra, v. a. 1. 1) (bibl.)

Försätta i ett lägre, ringare tillstånd, göra rin-gare. *Den sig upphöjer, han skall varda f-d.* — 2) Göra ringare, föraktlig i moraliskt afseende och i andra människors tanke. *Dåtiga handlingar f. menniskan.* — *Syn.* Vanära, Vanhedra, Nedsätta. — *F. sig*, v. r. 1) (bibl.) Förödmjuka sig. *Den sig f-r, han skall varda upphöjd.* — 2) Göra sig föraktlig, nedsätta sig genom någon-ting moraliskt dåligt. *Han f-r sig genom ett så dåligt handlingssätt.*

FÖRNEDRANDE, n. 4. Handlingen, hvarige-nom någon förnedras eller förnedrar sig.

FÖRNEDRING, f. 2. 1) Se *Förnedrande*. — 2) Se *Förnedrings-tillstånd*.

FÖRNEDRINGS-TILLSTÅND, n. 3. Det till-stånd, hvori en förnedrad sig befinner. (Teol.) *Christi f.*, det Christi tillstånd, i hvilket han af-lade det fulla bruket af sin gudomliga naturs egenskaper, antog en tjenares skepel och vardt menniskor lik.

FÖRNEKA, förneka, v. a. 1. 1) Icke erkän-na, neka till. *F. Gud. F. sanningen, sin un-derkrift. F. en slägtling. F. sin tro, sin re-ligion.* affalla derifrån. *Han f-r, att saken så förhåller sig.* — *Syn.* Bestrida. — 2) Vägra. *F. en något. Det kan ingen f. mig.* — *Syn.* Vägra, Förvägra, Bestrida. — *F. sig*, v. r. 1) Icke erkänna sina egna tankar, ord, läror, idéer, handlingar, o. s. v. — 2) Blifva sig sjelf olik; visa sig annan, än man är. *En faders hjerta kan icke f. sig.* — 3) *F. sig sjelf*, kufva sig sjelf, sina begär; beherrska sig.

FÖRNEKÄNDE, n. 4. Handlingen, hvarige-nom någon eller något förnekas. *Guds f. Med f. af sitt namn. F. af sig sjelf.*

FÖRNEKARE, m. 3. Den, som förnekar. *Guds f.* (sammanskrifves vanligtvis).

FÖRNEKELSE, f. 3. Se *Förnekande*.

FÖRNI MBAR, förni mbår, a. 2. Som kan förnimmas. Nytt ord, brukligt mest i filosofisk och litterär stil. — *Förni mbarhet*, f. 3.

FÖRNI MMA, förni mma, v. a. 3. (af gamla verbet *Nima*) Indik. pres. sing. *Förni mmer*; pl. *Förni mma*. Impf. sing. *Förni m*; pl. *Förni mmo*. Sup. *Förni mmit*. Part. akt. *Förni m-mande*. 1) I själen uppfatta något yttre sinligt intryck. För denna bem. mest brukligt i filoso-fisk stil. — *Syn.* Erfara, Uppfatta. — 2) Få veta, lära känna, underrättas om. *F. en nyhet. Det f-mes, att ett uppror utbrust i Turkiet. Jag har f-num-mit, att du illa uppfyller dina skyldigheter.*

FÖRNI MMANDE, n. 4. Händelsen, omstän-digheten, att något förnimmes (i begge bem.).

FÖRNI MMESE, f. 3. (fil.) Själens uppfatt-ning af ett yttre sinligt intryck. — *Ss. F-för-måga.*

FÖRNING, f. 2. I. 1) Se *Förande*, 1. o. 6. a) *Sådens f. till torget.* — b) *Skeppets f.* — 2) Hvad man förer med sig: a) Det varubelopp, hvar och en af besättningen på ett fartyg tillföre-ne fick medtaga till handel för egen räkning. — b) (nu) En af statsmedlen utgående gratifikation åt sjöfolk, som hemkomma med lastade fartyg.

FÖRNING, f. 2. II. (af gamla ordet *Forn*, offer, det grek. *Φερον*). De tillskott, merendels bestående af finare matvaror, som bondfolk med-hafva till ett gästbud.

FÖRNUFT, förnuft, n. sing. (af *Förnimma*) 1) (i allmän mening) a) Samteliga människans kunskapskrafter, betraktade såsom ett helt. *Gud har gifvit menniskan en odödlig själ med f. och fri vilja. Sundt f.*, det riktiga förhållande